

Brexit horjuttaa sekä Britannian omaa että EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan tasapainoa

Suurimmat Iso-Britanniassa toimivat ympäristöjärjestöt, WWF mukaan lukien, ottivat Brexit-keskustelun kuluessa poikkeuksellisesti vahvasti poliittisesti kantaa Euroopan Unionissa pysymisen puolesta. Syynä oli pelko siitä, että Britannian ero EU:sta jäädyttäisi maan ympäristölainsäädännön kehittämisen puoleksi vuosikymmeneksi.

EU-politiikassa on myös saavutettu suuria ympäristövoittoja. Näihin lukeutuu ehdottomasti 28 jäsenmaan yhteinen ilmasto- ja energiapolitiikka, vaikka keskustelu siitä jäi harmillisesti EU-eron kannattajien viestien alle. EU:n ilmasto- ja energiapolitiikka joutuu brittien mahdollisen eron myötä hakemaan uuden tasapainopisteen, mutta eron kielteiset vaikutukset näkyisivät suhteessa enemmän Iso-Britannian rajojen sisällä kuin EU:ssa.

Ison Britannia ilmastopolitiikka nojaa EU:n yhteisten tavoitteiden lisäksi varsin määrätietoiseen kansalliseen lainsäädäntöön. Siitä paras esimerkki on ilmastolaki eli vuoden 2008 Climate Change Act. Vaikka olemassa oleva lainsäädäntö turvaakin toistaiseksi kansalliset ilmastotoimet, Britannian energia- ja ilmastoministeri **Amber Rudd** on todennut, että työ ilmastomuutoksen hillitsemiseksi mutkistuisi eron myötä. Ilman EU:n suojaa paikallisen lainsäädännön kumoaminen on olennaisesti helpompaa, mikäli ilmastoskeptinen puolue saa maassa lisää poliittista valtaa. UKIP (UK Independence Party) on jo kerran tehnyt vaalilupauksen ilmastolain kumoamisesta.

Mikäli verrattain vihreistä arvoista tunnetun Skotlannin edustajat lähtevät maan itsenäistymisen myötä, ilmastoasioiden painoarvo maan politiikassa pienenee.

Myös Pariisin sopimuksen yhteydessä julkistetut kansalliset päästövähennyslupaukset tulee lähettää uudestaan YK:lle, jos Iso-Britannia eroaa EU:sta. Onneksi sopimus ei ole pelkästään Ison Britannian varassa. On oletettavaa, että ainoa konkreettinen seuraus saattaa olla sopimuksen EU-ratifiointin viivästyminen.

On ennustettu, että Ison Britannian markkinoilla jylläävä epävarmuus hankaloittaisi uusien investointien tekemistä maassa. Tämä olisi tuhoisaa, koska ilmastomuutoksen torjunta edellyttää fossiilisiin polttoaineisiin nojaavan energiainfrastruktuurin uudistamista lyhyessä ajassa. Onneksi Ison Britannian uusiin hiilibudjetti, joka määrittelee tavoitteet vuoteen 2032 asti, ehdittiin julkaista kesäkuun lopulla. Budjetti velvoittaa saarivaltion leikkaamaan päästöjään 57 prosentilla vuoteen 1990 verrattuna. Iso-Britannian tavoite on olennaisesti parempi kuin EU:n oma, joka on vähintään 40 prosentin päästövähennys vuoteen 2030 mennessä. Tämä antanee markkinoilla varmuutta siitä, että siirtyminen vähähiilisyteen jatkuu.

Ilmastopolitiikan toinen tärkeä osa, uusiutuvan energian edistäminen, sen sijaan saattaa kohdata Isossa Britanniassa kolhuja, mikäli maa lähtee yksinäiselle matkalleen. Britit ovat olleet yksi pahimmista jarruista EU:n laajuisen uusiutuvan energian tavoitteen asettamiselle. Toisaalta ero saattaa helpottaa EU-tason tavoitteenasettelua.

On hyvä muistaa, että EU:n jäsenvaltioiden kansallisten ilmasto- ja energiatoimien vähimmäistaso tulee EU:sta. EU-tasolla on luvassa muutoksia, sillä Iso-Britannian eroilmoitus tulee valtaviin energiapoliittisten liikeyhdistysten keskelle. EU on parhaillaan sopimassa kasaa lakipaketteja, jotka määrittelevät yksityiskohdat jäsenmaiden ilmasto- ja

energiapolitiikan tavoitteille vuoteen 2030 asti. Myös Suomen ilmastotavoitteita tullaan todennäköisesti päivittämään.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen on EU:ssa jaettu kahteen kokonaisuuteen: päästökauppaan ja sen ulkopuoliseen sektoriin. Markkinavoimiin vahvasti uskova Iso-Britannia on aina ollut merkittävä päästökaupan puolestapuhuja ja vastavoima muun muassa ilmastoskeptisille Suomelle ja Itä-Euroopan maille. On kuitenkin todennäköistä, että Iso-Britannian yli 700 päästökauppaan kuuluvaa laitosta muodostavat oman erillisen päästökauppajärjestelmänsä ja päästökauppa jatkuu edelleen EU:n järjestelmään tavalla tai toisella linkitettyinä.

Toinen osa päästöistä, eli kansallinen taakanjako, on Suomen kannalta kiinnostavampi kysymys. EU-komissio julkaisee 20. heinäkuuta ehdotuksen kasvihuonekaasujen päästöjen kansallisesta jyvityksestä. Taakanjakosektori kattaa Suomelle perinteisesti hankalat osa-alueet, kuten liikenteen ja maatalouden. Jyvitys tapahtuu yleensä bruttokansantuotteeseen suhteutettuna. Iso-Britannian poistuessa tämä luku tulee kasvamaan kaikilla. Mikäli Iso-Britannia jättää virallisen erohakemuksensa, Suomen päästötavoitteet todennäköisesti kiristyvät, mikä on hyvä asia.

Vaikka Brexit-äänestystä edeltänyt keskustelu on ollut kaukana faktapohjaisesta, kritiikki itsessään ei ole vaarallista ja sitä on rohkaistava. On täysin aiheellista vaatia EU:ta jatkuvasti perustelemaan olemassaolonsa korkeatasoisen lainsäädännön ja EU-diplomatian tuomien hyötyjen kautta. Samalla meillä kaikilla on vastuu kriittisesti tarkastella, riittävätkö kansallinen osaamisemme ja poliittinen pääomamme täyttämään ne saappaat, jotka EU nyt täyttää puolestamme. Minun on vaikea nähdä, että voisimme saada kansallisesti aikaan päästövähennyspolitiikkaa, joka pakottaa yhteiskunnan muuttumaan sillä vauhdilla ja niissä kipeissä paikoissa, jota ilmastotiede meiltä edellyttää.

Kaarina Kolle
Ilmastoasiantuntija, WWF Suomi

Kirjoittaja on toiminut WWF:n EU-ilmasto- ja energiapolitiikan yksikössä, Euroopan komission ilmastopääosastolla ja tehnyt yliopisto-opintonsa ympäristöpolitiikasta Oxfordin yliopistossa, Isossa Britanniassa. Kirjoittaja on myös Jenkins Scholar, eli suorittanut opintonsa EU-komission ainoan brittiläisen puheenjohtajan Roy Jenkinsin rahaston tuella.